

KADERNOTA

2019 – 2022

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding.....	3
2.	Ontwikkelingen en financieel perspectief.....	6
2.1.	Financieel perspectief kadernota	6
2.1.1.	Saldo vertrekpunt kadernota 2019	7
2.1.2.	Ontwikkelingen met financieel effect.....	8
2.1.2.1	Ontwikkelingen verbonden partijen.....	9
2.1.2.2	Zekere ontwikkelingen	10
2.1.2.3	Overige ontwikkelingen en wensen / nieuw beleid.....	16
2.2.	Doorontwikkeling Planning en Control	17
3.	Investerings	18
4.	Ontwikkeling schuldpositie en rentevisie	20
4.1.	Ontwikkeling schuldpositie.....	20
4.2.	Rentevisie	22
5.	Bijlagen	23
	Bijlage 1 Technische kaders voor de meerjarenbegroting 2019 – 2022.....	23
	Bijlage 2 Demografische ontwikkeling.....	25
	Bijlage 3 Meerjaren Investeringsprogramma (MIP)	27
	Bijlage 4 Overzicht begrotingswijzigingen en raadsbesluiten na vaststellen begroting 2018.....	33
	Bijlage 5 Toelichtingen bij overige ontwikkelingen en wensen (tabel 9).....	34

1. Inleiding

Voor u ligt de kadernota 2019. De eerste in een nieuwe college- en raadsperiode. In het voorjaar stelt de gemeenteraad van Utrechtse Heuvelrug hiermee de kaders vast voor het opstellen van de begroting van het volgende jaar. In deze kadernota geven we een beeld van de financiële ontwikkelingen. We gebruiken deze als leidraad voor het opstellen van de begroting 2019.

Deze kadernota is beleidsarm opgesteld. De raad heeft in deze periode een nieuw raadsprogramma vastgesteld. Dit is nog niet opgenomen en verwerkt in deze kadernota. Wel verwijzen we er een aantal keer naar. In het raadsprogramma hebt u een aantal wensen en ambities opgenomen die nog niet zijn doorvertaald in een uitvoeringsprogramma. In de verdere uitwerking van het raadsprogramma komt ook de aanpak van de schuld afbouw aan de orde. We zien vanuit de kadernota en het raadsprogramma naast gezonde ambities ook ontwikkelingen die de nodige sturing en keuzes op vooral financieel gebied vragen.

De vertaling van de beleidsarme kadernota vergt inspanningen om te komen tot een meerjarig sluitend perspectief. Voegen we hier nog wensen uit het raadsprogramma en overige ontwikkelingen aan toe, dan vraagt dit nadrukkelijk om beleidskeuzes van uw raad.

We zien dat de ontwikkelingen in het Sociaal Domein (Jeugdzorg en Wmo) zorgen voor grote druk op de financiën.

In lijn met de raadsinformatiebrief 'herijkt financieel perspectief' verhogen we in deze kadernota het budget voor de verstrekkingen Wmo en Jeugdhulp gezamenlijk met € 1 miljoen per jaar als een ontwikkeling waar we minimaal rekening mee moeten houden. Dit is dezelfde inschatting als in het raadsprogramma reeds is erkend. We maken daarbij de keuze om het structurele tekort over 2017 van € 3 miljoen niet volledig als een zekere ontwikkeling te verwerken. Er vindt een nadere analyse plaats op de tekorten in het Sociaal Domein en welk deel hiervan daadwerkelijk structureel is en waar we aanvullend rekening mee moeten houden in de meerjarenbegroting. U ontvangt voor het zomerreces een raadsinformatiebrief met de uitkomsten van deze analyse. In dit verband zijn vooral de innovaties van belang om tot deze afbouw te kunnen komen.

De eerste overweging hierbij is dat we op dit moment onvoldoende inzicht hebben in het daadwerkelijk structurele effect. Dit vraagt nog een nadere analyse. We denken dat alle acties die we bovenregionaal, regionaal en lokaal hebben ingezet om de jeugdhulp anders in te richten, vanaf 2019 effect zullen krijgen. We krijgen daarbij steeds betere sturingsinformatie en verwachten daarbij verfijnder te kunnen sturen. Daarbij kunnen zich nog verschillende zaken voordoen, waardoor dit hoge uitgavenniveau zich al dan niet doorzet. Mogelijk heeft de wetwijziging (transitie) onduidelijkheden gegeven om de weg te vinden, waardoor de toekenning van zorg tijdelijk is gestokt en daarna een inhaalslag heeft gemaakt. Dit zagen we in het verleden ook bij de invoering van de Wmo. Daarnaast kan het effect zijn dat we kinderen met een zorgvraag eerder bereiken zodat zware zorg wordt voorkomen. Tegelijkertijd hebben we nog te maken met kinderen die al gebruik maakten van zware jeugdhulp en nog niet uit zijn gestroomd.

Aan de inkomstenkant zien we ook nog veel onduidelijkheden. In het Interbestuurlijk akkoord zijn de financiële problemen rondom de jeugdhulp en de Wmo onderkend. We weten nog niet

wat het financieel effect voor ons is. Veel gemeenten hebben op dit moment financiële tekorten op het Sociaal Domein. De politieke discussie hierover is in volle gang.

Wat vindt u in deze kadernota?

In deze kadernota gaan we uit van het bestaande beleid, reeds genomen raads- en collegebesluiten en ontwikkelingen waarmee we geconfronteerd worden en die onontkoombaar zijn. We sluiten hier zoveel mogelijk aan bij de raadsinformatiebrief 'herijkte financiële positie' die in april 2018 aan de raad is verzonden. De stand is aangevuld met recente ontwikkelingen.

Voor wat betreft de investeringsambities gaan we uit van het bestaande beleid. Het Meerjarig Investeringsplan (MIP) is bijgesteld op basis van actuele ontwikkelingen (verschuivingen in de tijd). Tevens zijn van de reeds in gang gezette investeringen (de zogenaamde staat van investeringen) de plannen bijgesteld en verwerkt. Dit is nodig om te komen tot een actueel beeld van ons investeringsvolume en onze liquiditeitsprognose.

Wat stelt u vast met deze kadernota?

Met het vaststellen van de kadernota stelt u de financiële uitgangspunten (kaders) voor de begroting 2019-2022 vast. Deze uitgangspunten zijn conform bestaand beleid verwerkt. In bijlage 1 vindt u deze terug.

Uitgangspunt voor de inflatiecorrectie is de HICP index van februari 2018 (1,25%). Voor de kostendekkende tarieven gaan we in beginsel uit van 100% kostendekkendheid. Dat wil zeggen dat we deze tarieven bij het opstellen van de begroting 2019 vaststellen op basis van de actuele kostenontwikkelingen.

We vragen u om de beleidsarme kadernota vast te stellen. Om u een volledig beeld te geven, schetsen wij in hoofdstuk 2 naast de uitkomst van de beleidsarme kadernota ook een totaal financieel beeld waarin ook wensen, ontwikkelingen en een eerste vertaling van onderdelen van het raadsprogramma zijn opgenomen.

Effecten circulaires gemeentefonds

In de kadernota wordt geen rekening gehouden met het effect van de meicirculaire. Deze is bij het opstellen van de kadernota nog niet beschikbaar. Over het effect van de meicirculaire wordt u voor de raadsbehandeling van deze kadernota geïnformeerd via een raadsinformatiebrief. Het effect wordt conform bestaand beleid verwerkt in de begroting 2019. Indien de komende maanden andere, nieuwe financiële effecten aan de orde zijn, nemen we deze ook mee bij het opstellen van de begroting.

In de septembercirculaire verwachten wij onder andere nadere berichten te ontvangen met betrekking tot de vergoedingen binnen het sociaal domein. (o.a. Jeugdzorg en WMO). Gezien het tijdspad wordt deze circulaire nog niet meegenomen in de begroting 2019. Over het effect van deze circulaire wordt u te zijner tijd geïnformeerd.

Uitwerking raadsprogramma

Er is nog geen doorvertaling gemaakt van het raadsprogramma. Na de zomer komen we met een voorstel op welke manier stapsgewijs invulling kan worden gegeven aan de diverse onderdelen van het raadsprogramma. De invulling van de onderdelen vraagt beleidsinhoudelijke keuzes. Het aflossen van de schuld is in deze kadernota nog niet verwerkt.

Dit wordt meegenomen als een onderdeel in het uitvoeringsprogramma. In het raadsprogramma hebt u de wens uitgesproken in een apart traject samen met inwoners te bepalen welke investeringen we gaan vertragen, in het licht van de schuldverlaging.

2. Ontwikkelingen en financieel perspectief

2.1. Financieel perspectief kadernota

Bij het opstellen van de kadernota starten we met het actuele begrotingssaldo (paragraaf 2.1.1.). Vervolgens verwerken we de diverse ontwikkelingen waar we geen invloed op hebben en die een financieel effect hebben op het begrotingssaldo. Hierbij houden we ook rekening met de (verwachte) ontwikkeling van rente, lonen en inflatie volgens de afspraken die we hierover gemaakt hebben¹.

Het verwerken van de effecten van de ontwikkelingen bij de verbonden partijen en de overige zekere ontwikkelingen leidt tot het volgende saldo van de kadernota 2019-2022:

Tabel 1a.

	(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)			
Saldo beleidsarme kadernota 2019	2019	2020	2021	2022
Saldo vertrek kadernota 2019	1.758 V	2.681 V	3.034 V	3.031 V
Totaal ontwikkelingen verbonden partijen	-526 N	-431 N	-350 N	-427 N
Totaal zekere ontwikkelingen	-1.505 N	-1.603 N	-1.675 N	-2.602 N
Saldo meerjarenbegroting na kadernota (beleidsarm)	-273 N	646 V	1.009 V	2 V

Voor de begroting is een sluitend meerjarenperspectief van belang. Met deze beleidsarme kadernota is er sprake van een structureel begrotingsevenwicht. Dit is van belang voor een gezonde financiële huishouding en het Provinciaal toezicht.

Een aantal ambities uit het raadsprogramma zijn nu al financieel te vertalen. Als we deze meenemen ontstaat het volgende beeld:

Tabel 1b.

	(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)			
Financiële onderdelen raadsprogramma	2019	2020	2021	2022
Duurzaamheid	-650 N	-650 N	-650 N	-650 N
Capaciteit BOA's op peil houden	-60 N	-60 N	-60 N	-60 N
Retailparagrafen	pm	pm	pm	pm
Minder investeren (ca. € 1,2 mln per jaar)	50 V	50 V	50 V	50 V
Overschot (ca. € 3 ton per jaar)	-300 N	-300 N	-300 N	-300 N
Saldo nieuw beleid raadsprogramma op hoofdlijnen	-960 N	-960 N	-960 N	-960 N
Saldo kadernota (beleidsarm) en nieuw beleid raadsprog.	-1.233 N	-314 N	49 N	-958 N

Aanvullend constateren we ook een aantal andere ontwikkelingen en wensen met een financieel effect. Hierover moet nog een afweging plaatsvinden. De omvang is nog niet in alle gevallen te duiden. Een specificatie van deze posten is opgenomen in tabel 9 op pagina 15.

¹ Zie bijlage 1 Uitgangspunten en kaderstelling voor meerjarenbegroting 2019 – 2022.

Als we ook het financieel effect hiervan doorvertalen, ziet het financieel perspectief er als volgt uit:

Tabel 1c.

	(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)			
Overige ontwikkelingen en wensen / nieuw beleid	2019	2020	2021	2022
Saldo kadernota (beleidsarm) en nieuw beleid raadsprog.	-1.233 N	-314 N	49 N	-958 N
Totaal overige ontwikkelingen en wensen	-4.212 N	-4.058 N	-4.331 N	-4.133 N
Saldo kadernota (beleidsarm) incl. raadsprog. en overige ontw.	-5.445 N	-4.372 N	-4.282 N	-5.091 N

Met deze opstelling maken we inzichtelijk dat de ambities groter zijn dan de beschikbare financiële middelen. Dit vergt scherpe keuzes.

Deze kadernota is beleidsarm, daarom gaan we voor het financieel perspectief uit van de standen zoals opgenomen in tabel 1a.

2.1.1. Saldo vertrekpunt kadernota 2019

Het financiële vertrekpunt voor deze kadernota is het actuele begrotingssaldo. Dit is het oorspronkelijke begrotingssaldo inclusief de door u vastgestelde begrotingswijzigingen en genomen raadsbesluiten². Daarnaast zijn er ontwikkelingen met een financieel effect waarover bij het opstellen van deze kadernota nog geen definitief besluit is genomen (effect 1e bestuursrapportage2018).

Dit leidt tot het onderstaande financiële beeld:

Tabel 2.

	(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)			
	2019	2020	2021	2022
1 Saldo begroting 2018-2021 na raad	970 V	1.342 V	1.337 V	1.337 V
2 Begrotingswijzigingen na vaststellen begroting 2018	-1.031 N	-1.518 N	-1.598 N	-1.598 N
Overige raadsbesluiten na vaststellen begroting 2018	617 V	1.007 V	980 V	977 V
Totaal effect raadsbesluiten (RIB herijkt fin perspectief)	-414 N	-511 N	-618 N	-621 V
waarvan:				
verwerkt in begrotingwijziging	-1.031 N	-1.518 N	-1.598 N	-1.598 N
verwerkt in 1e berap 2018	791 V	1.198 V	1.179 V	1.179 V
verwerkt in kadernota 2019	-174 N	-191 N	-199 N	-202 N
Begrotingsresultaat tot raad van 8 maart 2018	556 V	832 V	719 V	716 V
3 Begrotingswijziging 1e bestuursrapportage	1.083 V	1.394 V	1.345 V	1.345 V
4 Hiervan reeds opgenomen in overige raadsbesluiten	-791 N	-1.198 N	-1.179 N	-1.179 N
5 Aanpassing kapitaallasten tov eerdere verwerking	47 V	42 V	42 V	42 V
6 Effect maartcirculaire 2018	864 V	1.611 V	2.107 V	2.107 V
Effect mutaties 1e bestuursrapportage en maartcirculaire	1.203 V	1.849 V	2.315 V	2.315 V
Saldo vertrek kadernota 2019	1.758 V	2.681 V	3.034 V	3.031 V

² Zie bijlage 3 voor een overzicht van deze posten.

Toelichting op de regels in tabel 2:

Ad 1) Saldo begroting 2018-2021 na raad

Dit betreft het saldo van de programmabegroting 2018-2021.

Ad 2) Begrotingswijzigingen na vaststellen begroting 2018 en overige raadsbesluiten

Een aantal begrotingswijzigingen is door u vastgesteld na het vaststellen van de begroting 2018-2021. De overige besluiten zijn in de 1e bestuursrapportage of in deze kadernota verwerkt. Een overzicht is opgenomen in bijlage 4.

Tabel 3.

(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)				
Raadsbesluiten na vaststellen begroting 2018	2019	2020	2021	2022
Raadsbesluiten verwerkt in begrotingwijziging	-1.031 N	-1.518 N	-1.598 N	-1.598 N
Raadsbesluiten verwerkt in 1e berap 2018	791 V	1.198 V	1.179 V	1.179 V
Raadsbesluiten verwerkt in kadernota 2019	-174 N	-191 N	-199 N	-202 N
Totaal raadsbesluiten na vaststellen begroting 2018	-414 N	-511 N	-618 N	-621 N

Ad 3) Effect begrotingswijziging 1^e bestuursrapportage 2018

Voor een nadere toelichting verwijzen we naar de 1e bestuursrapportage 2018.

Ad 4) Hiervan reeds opgenomen in overige raadsbesluiten

Een deel van de mutaties was al verwerkt in het financieel perspectief, zoals u hebt kunnen lezen in de raadsinformatiebrief van 3 april 2018 over de herijkte financiële situatie.

Ad 5) Aanpassing kapitaallasten t.o.v. eerdere verwerking

Bij het doorrekenen van de cijfers is geconstateerd dat de kapitaallasten in totaal lager uitvallen dan de inschatting die in de raadsinformatiebrief 'herijkt financieel perspectief' was gedaan. Dit geeft een klein positief verschil t.o.v. de raadsinformatiebrief.

Ad 6) Effect Maartcirculaire 2018

Voor een nadere toelichting verwijzen we naar het raadsvoorstel dat u hierover hebt ontvangen.

2.1.2. Ontwikkelingen met financieel effect

Na het bepalen van het startsaldo voor de kadernota zien we een aantal ontwikkelingen met een financiële impact. Deze hebben we onderverdeeld in de effecten vanuit de verbonden partijen (par. 2.1.2.1) en zekere ontwikkelingen (par.2.1.2.2.).

De financiële positie van de gemeente dwingt ons terughoudend om te gaan met het honoreren van aangeleverde ontwikkelingen. Waar de kosten niet binnen bestaande budgetten kunnen worden opgevangen, komen die ten laste van het saldo van deze kadernota.

De ontwikkelingen zijn, voor zover mogelijk, financieel ingeschat op basis van de huidige inzichten.

2.1.2.1 Ontwikkelingen verbonden partijen

In onderstaande tabel zijn de financiële effecten weergegeven die voortvloeien uit de kadernota's en begrotingen van de diverse verbonden partijen.

Tabel 4.

(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)				
Ontwikkelingen met een financieel effect	2019	2020	2021	2022
Ontwikkelingen verbonden partijen				
7 RID doorontwikkeling + onvermijdbare kosten	-362 N	-346 N	-266 N	-223 N
8 VRU aanvulling op kadernota 2019	-216 N	-137 N	-136 N	-237 N
9 GR BghU	-10 N	-10 N	-10 N	-29 N
10 GGDru vaccinatie en index	-89 N	-89 N	-89 N	-89 N
11 OdrU	pm	pm	pm	pm
12 <i>Hieraan reeds opgenomen in overige madsbesluiten</i>	151 V	151 V	151 V	151 V
Totaal ontwikkelingen verbonden partijen	-526 N	-431 N	-350 N	-427 N

Toelichting op de ontwikkelingen bij verbonden partijen met een financieel effect:

Algemeen: Koepelvrijstelling btw

Naar aanleiding van een uitspraak van het Europese Hof is het Ministerie van Financiën voorbereidingen aan het treffen om via de wetgeving de koepelvrijstelling voor btw per 1 januari 2019 af te schaffen. Indien dit doorgaat, zal dit mogelijk een financiële impact hebben op alle gemeenschappelijke regelingen waarvoor dit van toepassing is. Het is nu nog niet duidelijk voor welke verbonden partijen dit van toepassing is en/of in hoeverre gemeenten hiervoor gecompenseerd gaan worden.

Ad 7) RID doorontwikkeling + onvermijdbare kosten.

De extra financiële impuls in de jaren 2019-2022 is noodzakelijk om de doorontwikkeling van de RID naar een "flexibele en servicegerichte leverancier van informatiseringsoplossingen voor de deelnemers (serviceprovider)" te kunnen realiseren. Daarnaast is sprake van autonome ontwikkelingen en een herijking van de verdeelsleutel van de deelnemersbijdrage. Onder de autonome ontwikkelingen die als 'onvermijdelijk, onuitstelbaar en onvoorzien' worden gecategoriseerd, vallen bijvoorbeeld het oplossen van de uitkomsten van problemmanagement, ombouw naar werken onder architectuur en invulling van doelarchitectuur, onderhoud beheerstools, de overstap naar Office 2016 (Office 365) en de aanstelling van een functionaris Gegevensbescherming (AVG).

Ad 8) VRU aanvulling op kadernota 2019

Bij de besluitvorming over de Kadernota 2019-2021 van de VeiligheidsRegio Utrecht (VRU) hebt u besloten de benodigde extra incidentele en structurele middelen ad € 151.000 (t.o.v. de huidige meerjarenraming) voor de bijdrage aan de VRU te verwerken in de gemeentelijke Kadernota 2019. Op basis van de conceptbegroting van de VRU is dit bedrag bijgesteld.

Ad 9) Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (GR BghU)

Op basis van prognoses van het Centraal Plan Bureau wordt in de concept begroting 2019 van de BghU rekening gehouden met een indexering van de lonen en prijzen. De gezamenlijke bijdrage aan BghU van de deelnemers stijgt hierdoor vanaf 2019 structureel met € 202.000. Er ontstaat een verschil ten opzichte van het bedrag waarmee wij rekening hebben gehouden in de meerjarenbegroting van € 10.000 per jaar.

Ad 10) GGDrU vaccinatie en index

Vanaf 2019 worden de middelen voor de uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma overgeheveld naar het gemeentefonds. Voor onze gemeente betreft het naar verwachting een bedrag van € 69.000. De GGD houdt in haar begroting voor 2019 naast een prijscompensatie van € 20.000 al rekening met dit bedrag. Op dit moment weten we niet in welke mate we voor de overheveling van het rijksvaccinatieprogramma via het gemeentefonds gecompenseerd worden en dus ramen we hiervoor nog geen inkomsten. In de decembercirculaire verwachten we duidelijkheid over de omvang van de compensatie.

Ad 11) OdrU

Vanaf 2024 moeten alle asbestdaken vervangen zijn. OdrU is verplicht het toezicht uit te voeren op de bedrijfsmatige verwijdering van asbest. Vanaf 2019 gaat de OdrU het toezicht hierop intensiveren. Naar verwachting brengt dit extra kosten met zich mee. Op dit moment kunnen we de omvang hiervan nog niet inschatten.

Ad 12) Hiervan reeds opgenomen in overige raadsbesluiten

Een deel van de mutaties was al verwerkt in het financieel perspectief, zoals u hebt kunnen lezen in de raadsinformatiebrief van 3 april 2018 over de herijkte financiële situatie.

2.1.2.2 Zekere ontwikkelingen

In tabel 5 op de volgende pagina worden een aantal ontwikkelingen weergegeven waarvan we met een grote mate van zekerheid kunnen stellen dat deze zich voor gaan doen. We attenderen u erop dat de financiële omvang ingeschat is op basis van de huidige inzichten. Voor vooral de structurele effecten voor jeugdzorg en WMO verwachten wij dat dit nog zal wijzigen gezien de huidige ontwikkelingen. Op landelijk niveau wordt momenteel aandacht gevraagd voor deze toename van lasten plus de tekorten die er zijn bij meerdere gemeenten. Het is de verwachting dat wij op aanvullende kosten – dus bovenop ons huidige inschatting - op enigerlei wijze een compensatie vanuit het Rijk ontvangen. Het is nog zeer de vraag in hoeverre deze toereikend zal zijn voor onze gemeente.

Tabel 5.

	(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)			
Zekere ontwikkelingen met een financieel effect	2019	2020	2021	2022
Overige ontwikkelingen				
13 Effect actualisatie investeringen en MIP	72 V	18 V	-4 N	-127 N
14 Effect rente-ontwikkeling	-25 N	-75 N	-117 N	-227 N
15 Structureel effect vervallen precario	-20 N	-20 N	-20 N	-751 N
16 Ontwikkeling premies sociale lasten	-215 N	-215 N	-215 N	-215 N
17 Loon- en prijsontwikkeling (effect CAO en HICP)	-220 N	-220 N	-220 N	-220 N
18 Jeugdhulp - structureel effect	-500 N	-400 N	-250 N	-250 N
19 WMO - structureel effect	-500 N	-600 N	-750 N	-750 N
20 Lagere opbrengst leges	-110 N	-150 N	-150 N	-150 N
21 Verkiezingen Europees Parlement	-30 N	0	0	0
22 Leerlingenvervoer	-64 N	-64 N	-64 N	-64 N
23 Sporthal Steinheim	-40 N	-40 N	-40 N	-40 N
24 Aankoop golfterrein	25 V	25 V	25 V	25 V
25 Aanpassing indexering onderwijshuisvesting	0	-5 N	-21 N	-22 N
26 Vrijval kosten stichting Welnuh	145 V	145 V	145 V	145 V
27 Effectievere inzet ICT	0	0	0	35 V
12 <i>Hieraan reeds opgenomen in overige maatschappelijke besluiten</i>	-24 N	-2 N	6 V	9 V
Totaal zekere ontwikkelingen	-1.505 N	-1.603 N	-1.675 N	-2.602 N

Toelichting op de zekere ontwikkelingen met een financieel effect:

Ad 13) Effect actualisatie investeringen en Meerjarig Investerings Programma (MIP)

Het Meerjaren Investerings Plan (MIP) is geactualiseerd, evenals de staat van investeringen (zie onderdeel 4 – investeringen). Op basis van deze actualisaties zijn de afschrijvingskosten voor de komende jaren berekend. Dit heeft het volgende effect:

Tabel 6.

	(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)			
	2019	2020	2021	2022
13 Netto effect afschrijvingskosten	72 V	18 V	-4 N	-127 N

Ad 14) Effect Renteontwikkeling

De financieringsbehoefte voor de komende jaren is opnieuw berekend. Dit resulteert in een extra financieringsbehoefte met een stijging van de rentekosten tot gevolg. Voor een deel wordt de hogere financieringsbehoefte veroorzaakt door de nog geplande investeringen. In paragraaf 4.1 (Ontwikkeling schuldpositie) wordt hier verder op in gegaan.

Tabel 7.

	(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)			
	2019	2020	2021	2022
Rentelasten kadernota 2019	3.539	3.459	3.306	2.948
Rentelasten begroting 2018	3.515	3.384	3.190	2.721
14 Effect rente-ontwikkeling	-25 N	-75 N	-117 N	-227 N

Ad 15) Structureel effect vervallen precario

In 2016 is bij wet geregeld dat gemeenten niet langer precariobelasting op kabels en leidingen mogen heffen. Voor gemeenten die een dergelijke heffing kennen, wordt in het kader van het overgangsrecht een overgangstermijn van 5 jaar gehanteerd. Dit betekent dat deze heffing vanaf 1 januari 2022 vervalt en dat wij vanaf die datum geen inkomsten uit precariobelasting meer ontvangen.

In het kader van het overgangsrecht is tevens bepaald dat de te hanteren tarieven gedurende de overgangsjaren bevroren moeten worden op het tarief van 2016. Voor onze begroting leidt dit tot minder inkomsten van € 20.000 gedurende de jaren 2019 tot en met 2021 en € 751.000 vanaf 2022.

Ad 16) Ontwikkeling premies sociale lasten

Bij de begroting 2018 hebben we de sociale lasten berekend op basis van de toen bekende percentages. Eind 2017 werd het werkelijke percentage bekend. Dit bleek ruim een procent hoger te liggen dan waarmee we begroot hebben. Dit resulteert in een structureel negatief effect van € 215.000.

Ad 17) Loon- en prijsontwikkeling

Deze post bestaat uit een aantal onderdelen, welke in onderstaande tabel zijn opgenomen:

Tabel 8.

(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)				
	2019	2020	2021	2022
CAO-ontwikkeling	-390 N	-390 N	-390 N	-390 N
Periodieke verhoging salarissen	-90 N	-90 N	-90 N	-90 N
Inflatiecorrectie HICP	-374 N	-374 N	-374 N	-374 N
Ontvangen rijksmiddelen voor loon- en prijscompensatie	634 V	634 V	634 V	634 V
17 Loon- en prijsontwikkeling	-220 N	-220 N	-220 N	-220 N

CAO loonontwikkeling

De huidige CAO voor gemeenteambtenaren loopt tot 1-1-2019. Bij deze kadernota maken we voor 2019 een inschatting van de loonontwikkeling.

In de begroting 2019 zijn we verplicht de budgettaire effecten van de loonstijgingen volgens de meicirculaire te verwerken.

Op basis van de ervaringen over de afgelopen jaren houden we rekening met een CAO-ontwikkeling in 2019 van 1,5% voor de looncomponent en 0,5% voor het Individuele Keuze Budget (IKB)³. In vorige jaren hanteerden we het uitgangspunt dat de loonstijging budgetneutraal werd gecompenseerd via de algemene uitkering bij de meicirculaire. Dit jaar hebben we via de maartcirculaire 2018 al een compensatie ontvangen. We verwachten op basis van signalen dat we hier in de meicirculaire geen aanvullende middelen voor ontvangen.

Periodieke verhoging salarissen

Conform bestaand beleid houden we rekening met een bedrag van € 90.000 voor de reguliere salarisverhogingen.

³ Deze inschatting is gebaseerd op de gemiddelde cao-ontwikkeling die de afgelopen jaren steeds 1-2% bedroeg en de ontwikkeling van het IKB.

Inflatiecorrectie HICP

Conform bestaand beleid hebben we de inflatiegevoelige budgetten voor zowel de inkomsten als de uitgaven verhoogd met de HICP-index van februari 2018 (1,25%).

Voor de verbonden partijen nemen we de werkelijke deelnemerbijdragen op in onze begroting. Wanneer we de (concept-)begrotingen 2019 nu al ontvangen hebben, zijn de daaruit volgende bijdragen voor 2019 in deze kadernota verwerkt. Voor de overige verbonden partijen houden we in deze kadernota rekening met een index die het gemiddelde is van de HICP en de ingeschatte CAO-ontwikkeling voor de loonkosten. Dit omdat een groot deel van de kosten van verbonden partijen loongerelateerd zijn. De werkelijke bijdragen zullen we dan bij het opstellen van de begroting 2019 verwerken. Per saldo resulteert dit in een nadeel van € 374.000.

Ontvangen rijksmiddelen voor loon- en prijscompensatie

Dit is het totale bedrag wat we via de maartcirculaire 2018 hebben ontvangen voor het compenseren van de loon- en prijsontwikkeling. We verwachten geen extra compensatie op dit onderdeel bij de meicirculaire.

Ad 18) Jeugdzorg – structureel effect

De realisatie van de jeugdhulp was in 2017 hoger dan begroot. Wij hebben deze hogere kosten geanalyseerd en in het eerste kwartaal van 2018 hebben wij mede op basis van die analyse een (boven)regionaal en lokaal actieplan vastgesteld. Hoofddoel van deze acties is om meer passende (effectieve) jeugdhulp dichtbij te organiseren, waarbij de verwachting is dat we met deze transformatie de jeugdhulp ook goedkoper organiseren. De effecten van de acties kunnen we helaas echter niet allemaal op korte termijn verwachten. Zo zetten we in op meer preventie (o.a. snellere signalering binnen scholen), goede afspraken met huisartsen, betere basishulp en meer pleegzorg. Allemaal acties waarvan we de eerste resultaten pas na enkele jaren echt vertaald zien in de financiën. Dit betekent dat we het hogere gebruik van 2017 deels doortrekken naar 2018 en volgende jaren.

Landelijk gezien erkent men deze zorgelijke situatie; veel gemeenten kampen met onvoldoende jeugdhulpbudget waardoor investeren in de transformatie een grote opgave is. In februari 2018 hebben het Rijk en de VNG met de ondertekening van het Interbestuurlijk Programma (IBP) afspraken gemaakt over de door gemeenten ervaren tekorten in het sociaal domein. Onderdeel van deze afspraken is een tijdelijke voorziening voor gemeenten die geconfronteerd worden met een stapeling van tekorten. De omvang van die voorgestelde voorziening is € 200 miljoen. De verdeling van de middelen over de gemeenten wordt tijdens de Algemene Ledenvergadering van de VNG in juni 2018 bepaald en wordt vertaald in de septembercirculaire. Of we voldoen aan de voorwaarden om op basis van deze regeling een bedrag te ontvangen, is onzeker.

Daarnaast is er in april 2018 een programma Zorg voor Jeugd gelanceerd door het ministerie van VWS, gemeenten, zorgaanbieders en cliëntenorganisaties. Dit programma kent zes actielijnen die grotendeels overeen komen met de acties die wij reeds regionaal en lokaal hebben vastgesteld. In het regeerakkoord is ten behoeve van dit programma drie maal achttien miljoen euro gereserveerd voor een transformatiefonds. Samen met de middelen die de VNG hieraan heeft toegevoegd, komt er in totaal € 108 miljoen beschikbaar voor de komende drie jaar. Wij verwachten met onze regionale Transformatieagenda een beroep te kunnen doen op extra middelen uit dit Transformatiefonds.

Daarnaast gaan we een aanvraag indienen om de compensatie voor voogdijkinderen, die gebaseerd is op het gebruik van 2 jaar eerder, te actualiseren naar het huidige, hogere gebruik. Vanaf 2020 wijzigt de wetgeving rondom voogdijkinderen (woonplaatsbeginsel). Gelet op de compensatie die we ontvangen, schatten we het effect hiervan budgetneutraal in.

Bij het uitwerken van de begroting kunnen de nu ingeschatte bedragen nog wijzigen op basis van de realisatie en ontwikkelingen in de eerste twee kwartalen van 2018.

Ad 19) Wmo – structureel effect

Eind 2017 constateerden wij in gesprekken met zorgaanbieders een stijging binnen de Wmo begeleiding. Wij verwachten dat deze substantiële stijging ten opzichte van 2016 zich in 2018 en volgende jaren doorzet. Dit sluit aan bij de regionale en landelijke ontwikkelingen. In regionaal verband maken we nog een analyse van de oorzaken van deze stijging. We schatten voorlopig in dat deze stijging samenhangt met het gegeven dat mensen langer thuis blijven wonen en dat de stijging zich doorzet.

Bij het uitwerken van de begroting kunnen de nu ingeschatte bedragen nog wijzigen op basis van de realisatie en ontwikkelingen in de eerste twee kwartalen van 2018.

Ad 20) Lagere opbrengst leges

Vanwege de aanpassing van de geldigheidstermijn van reisdocumenten van vijf jaar naar tien jaar ontvangen we vanaf 2019 lagere legesopbrengsten. Inwoners die vanaf 2014 een nieuw document hebben aangeschaft, gaan dit niet vanaf 2019 vervangen, maar pas vanaf 2024. Wij verwachten een structurele inkomstenderving. Voor 2019 gaat het om een bedrag van € 110.000, voor 2020 en verder om € 150.000 per jaar. Er wordt gewerkt aan een plan om de effecten te beperken en tegelijk flexibel om te kunnen gaan met alle veranderingen en dynamiek in de werkzaamheden.

Ad 21) Verkiezingen Europees Parlement

In 2019 zijn de verkiezingen voor het Europees Parlement. In de begroting 2019 zijn de kosten hiervoor niet meegenomen. Deze ramen we op € 30.000.

Ad 22) Leerlingenvervoer

Het laatste kwartaal 2017 zien we een stijging in de uitgaven voor het leerlingenvervoer. Een eerste analyse wijst uit dat deze stijging samenhangt met veranderingen die het gevolg zijn van de Jeugdwet, waarbij kinderen vaker thuis en in de wijk wonen en de inzet is om zo min mogelijk te wisselen van school. Daarnaast zien we een effect van de verhuizing van een woongroep van Intermetzo Zeist naar Maarsbergen. Deze wordt veroorzaakt doordat de instelling in samenspraak met de inspectie zijn onderwijs anders heeft georganiseerd, waardoor een deel van de kinderen onderwijs op een andere locatie onderwijs volgt. De extra structurele lasten ramen wij op € 64.000.

Ad 23) Sporthal Steinheim

In maart 2018 zijn wij van beheerder gewisseld in sporthal Steinheim en is het beheer en exploitatie van de sporthal overgenomen door een nieuwe exploitant. Daartoe zijn wij een overeenkomst aangegaan die tot hogere jaarlijkse kosten leidt van € 40.000.

Ad 24) Aankoop Golfterrein

Op 12 maart 2018 gaf u ons toestemming om ons voornemen tot overname van alle activiteiten en activa en passiva van de stichting Zwem- en sportaccommodaties Doorn ten uitvoer te brengen. Momenteel bereiden wij deze overname voor die vanaf 2019 tot een structureel voordeel leidt.

Ad 25) Aanpassing indexering onderwijshuisvesting

Conform de Verordening Onderwijshuisvesting indexeren we het normbedrag met de door de VNG gepubliceerde index. Deze index bedraagt in 2018 voor nieuwbouw en uitbreiding 8.04%. Deze indexering hangt samen met de bouwkosten (de prijzen) en staat los van het besluit dat u eind 2016 nam om het normbedrag te verhogen om te voldoen aan de eisen van het Bouwbesluit.

Ad 26) Vrijval kosten stichting Welnúh

De werkzaamheden van de stichting Welnúh zijn opgegaan in de dorpssteams. Hierdoor kan de subsidie vanaf 2019 structureel omlaag.

Ad 27) Efficiëntere en effectievere inzet ICT

Door een effectieve inzet van ICT - verwachten we dat de kosten voor onder andere licenties vanaf 2022 lager uitvallen.

2.1.2.3 Overige ontwikkelingen en wensen / nieuw beleid

Naast de hierboven besproken punten is er een aantal ontwikkelingen waarvoor wij, gezien het financieel perspectief, op dit moment geen mogelijkheden zien om ze invulling te kunnen geven. Als uw raad de keuze maakt onderdelen hiervan te willen invullen, zullen elders extra ombuigingen moeten worden gevonden. In onderstaande tabel 9 vindt u een overzicht van deze posten. In bijlage 5 staat een nadere toelichting op deze posten.

Tabel 9.

		(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)			
Overige ontwikkelingen en wensen / nieuw beleid		2019	2020	2021	2022
A	Energietransitie (reeds opgenomen in raadsprogramma)	0	0	0	0
B	Extra BOA (reeds opgenomen in raadsprogramma)	0	0	0	0
C	Visie op vastgoed MJOP incl verkoop resterend vastgoed	-851 N	-741 N	-741 N	-741 N
D	Invoeringskosten Omgevingswet	pm	pm	pm	pm
E	de Twee Marken	pm	pm	-350 N	-350 N
F	Wonen / woonvisie	-150 N	-150 N	-150 N	-150 N
G	Marinierskazerne, incidenteel plan	-199 N	-135 N	-103 N	0
H	Informatievoorziening, functioneel- en gegevensbeheer (o.a. basisreg) en ketensamenwerking	-75 N	-155 N	-155 N	-155 N
I	Informatieveiligheid (Ensia)	-65 N	-70 N	-75 N	-80 N
J	Renovatie Seminarium Driebergen (investering van €3,8 ton)	-13 N	-13 N	-13 N	-13 N
K	Veiligheidshuis extra kosten	-12 N	-12 N	-12 N	-12 N
L	Monumenten subsidie (60k structureel)	-60 N	-60 N	-60 N	-60 N
M	Nationaal park Utrechtse Heuvelrug	-82 N	-82 N	-82 N	-82 N
N	Ontwikkeling bibliotheek ZOUT	-38 N	-38 N	-38 N	-38 N
O	Stichting Cultuurhuis Doorn	-50 N	-50 N	-50 N	0 V
P	BAG	-104 N	-89 N	-89 N	-89 N
Q	Bijzondere bijstand (uitvoering door RDWI)	-200 N	-150 N	-100 N	-50 N
R	Preventie en handhaving alcohol en drugsgebruik jeugd	-13 N	-13 N	-13 N	-13 N
S	Capaciteitsuitbreiding milieustraat	0	0	0	0
T	Opgaven vanuit het Interbestuurlijk programma (IBP)	pm	pm	pm	pm
U	Structureel effect Sociaal Domein	-2.300 N	-2.300 N	-2.300 N	-2.300 N
Totaal overige ontwikkelingen en wensen		-4.212 N	-4.058 N	-4.331 N	-4.133 N

2.2. Doorontwikkeling Planning en Control

Mede in het licht van een doorontwikkeling van de planning en control willen wij u voorstellen een aantal onderdelen te veranderen in de komende raadsperiode. In het licht van een verbeterslag stellen wij u voor om een aantal onderdelen anders op te gaan nemen in de komende begrotingen. Deze onderdelen kunnen deels afleiden van de doelen die u wilt bereiken. Met het anders inrichten van een aantal zaken kan er een betere focus worden aangebracht.

Indicatoren

Reeds eerder is er met u gesproken over het gebruik van indicatoren. Ook tijdens de informatie avond rond gemeentefinanciën voor nieuwe raadsleden is hier aandacht aan gegeven. We stellen u voor in de begroting 2019 enkel de verplichte indicatoren uit het BBV op te nemen in een bijlage en om de overige indicatoren niet langer op te nemen in de begroting.

Daarnaast stellen wij u voor om in samenspraak te komen tot een beperkte set effectindicatoren waar u binnen het huidige raadsprogramma op wilt sturen. We stellen u voor dit in het uitvoeringsprogramma op te nemen en deze sturingsgetallen vanaf het moment van vaststellen op te nemen in de Planning en Control documenten.

Doelenbomen

Wij stellen u voor de doelenbomen in de huidige opzet te laten vervallen en om de structuur binnen de programmateksten in te delen naar de drie w-vragen:

- wat willen wij bereiken
- wat gaan we daar voor doen
- wat mag het kosten

Hierdoor worden dubbelingen binnen programma's vermeden qua tekst en inhoud.

Programma indeling

Wij stellen u voor om in een verdere doorontwikkeling te komen tot een nieuwe programma indeling, passend bij uw raadsprogramma. In de uitwerking van het uitvoeringsprogramma komen we met een voorstel voor een nieuwe programma indeling voor de begroting 2020.

3. Investerings

Voor deze kadernota zijn de Staat van Investerings en het Meerjarig Investerings Plan (MIP) herijkt. Nieuwe investeringen moeten eerst door de raad worden goedgekeurd. Dit doen we in het Meerjarig Investeringsplan (MIP), zoals in bijlage 2 is opgenomen. Zodra de raad heeft ingestemd met de voorgestelde investering, verhuist de investering vanuit het MIP naar de Staat van investeringen. De kapitaallasten van de Staat van investeringen plus die van het MIP leiden samen tot de totale kapitaallasten. De kapitaallasten bestaan uit afschrijvingskosten en rentekosten.

De actualisatie van het MIP leidt tot een stijging van het investeringsvolume. Dit wordt onder andere veroorzaakt door enkele nieuwe investeringen waarover u als raad hebt besloten. Dit zijn investeringen als gevolg van het vaststellen van de sportnota, investeringen in weg en riool op basis van het Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) en het vervangen van ondergrondse containers. Daarnaast zijn enkele investeringen komen te vervallen of zijn investeringen uitgesteld naar latere jaren. In tabel 10 worden de verschuivingen weergegeven ten opzichte van het MIP 2018.

Tabel 10.

(Bedragen in €)				
Effect investeringen MIP	2019	2020	2021	2022
Investerings MIP begroting 2018	8.076.676	7.826.696	7.464.364	6.796.100
Investerings MIP kadernota 2019	8.330.176	8.445.896	8.349.564	6.659.500
Verschil MIP	-253.500	-619.200	-885.200	136.600
<u>Verschillen MIP 2019 t.o.v. MIP 2018:</u>				
Investerings sportnota 2018 (nieuw)	-401.500	-420.200	-530.200	309.600
Nieuw investering oversteekplaatsen Arnhemsebovenweg	-356.000			
Aanpassing investering Fietsveiligheid in buitengebied verbet.	356.000			
Investerings wegen GRP meerjarig doorgetrokken (nieuw)				
Investerings riolering GRP meerjarig doorgetrokken (nieuw)				
Investering vervanging heftruck (vervallen)	28.000			
Vervanging ondergrondse containers (nieuw)		-360.000	-300.000	
Vervallen investering auto service en secretariaat				
Nieuw investering vervanging vaste telefoontoestellen				
Afspraak systeem/ Klantbegeleidingssysteem (uitgesteld)	29.000		-29.000	
Vervanging G-Rooster (uitgesteld)	12.000		-12.000	
Vervanging JVS - Jeugd Volg Systeem Leerplicht (uitgesteld)	14.000		-14.000	
Implementatie e-facturen (vervallen)	22.000			
Invoering Basisregistratie Personen (BRP) (uitgesteld)	43.000			-43.000
Narrow Casting (vervallen)		14.000		
Vervanging Greenpoint (uitgesteld)		86.000		-86.000
Vervanging I-Controler (uitgesteld)		22.000		-22.000
Vervanging Samen@Work (uitgesteld)		22.000		-22.000
Vervanging WION applicatie (vervallen)		17.000		
Verklaring verschillen MIP	-253.500	-619.200	-885.200	136.600

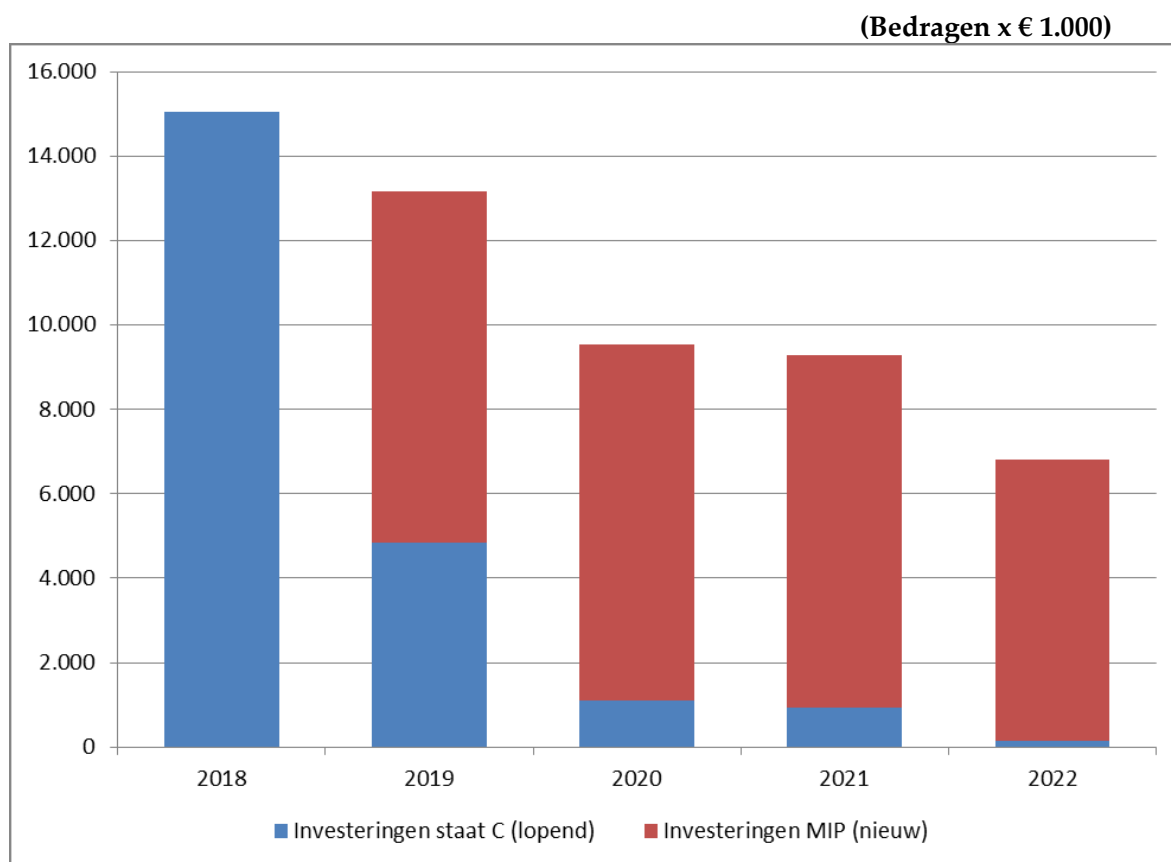
Investeringsvolume

De investeringen uit de staat C en het MIP vormen samen het investeringsvolume voor de komende jaren. Het investeringsvolume is weergegeven in onderstaande grafiek.

In de grafiek zien we dat het totaal van de voorgenomen investeringen komende jaren daalt van een bedrag van circa € 15 miljoen in 2018 naar circa € 6,8 miljoen per jaar in 2022.

NB. In het geactualiseerde MIP wordt nog geen rekening gehouden met de financiële impact van de ontwikkeling van de Twee Marken. Alleen de onderzoekskosten zijn hierin opgenomen.

Grafiek 1.

Kapitaallasten

De actualisatie van de investeringen in zowel de staat C als in het MIP leiden tot een wijziging van het investeringsvolume en ook tot een wijziging van de kapitaallasten. Deze wijzigingen zijn opgenomen onder de zekere ontwikkelingen.

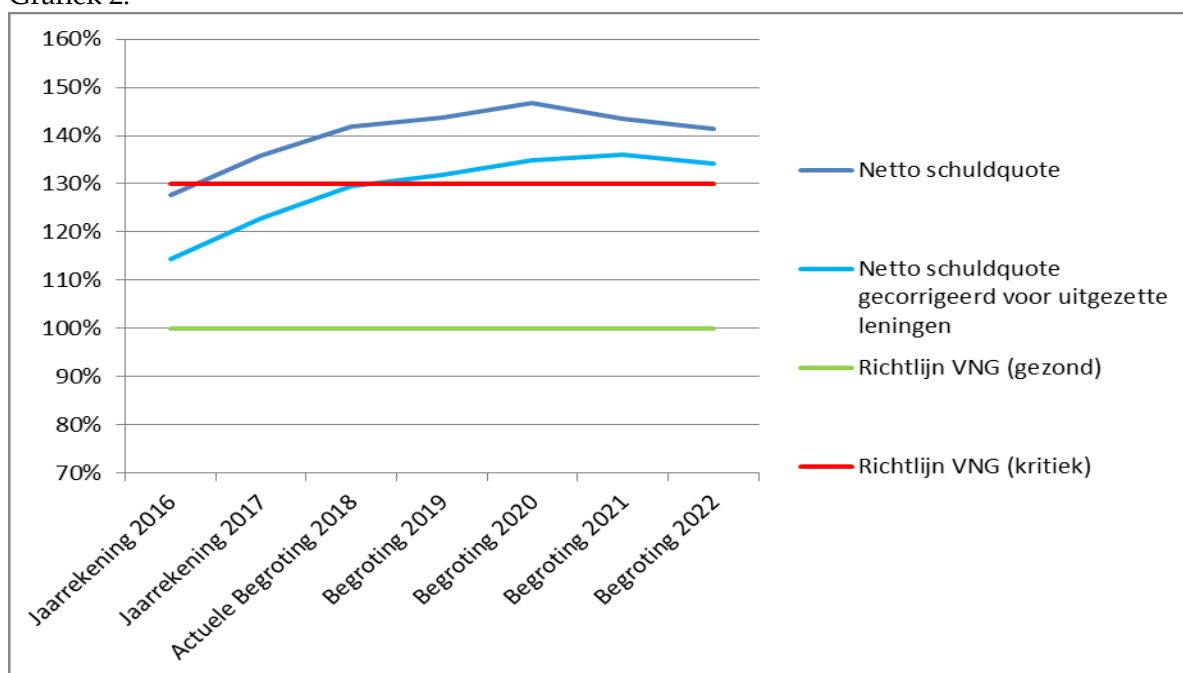
4. Ontwikkeling schuldpositie en rentevisie

4.1. Ontwikkeling schuldpositie

Voor de ontwikkeling van de schuldpositie is het vertrekpunt de begroting 2018 inclusief wijzigingen.

De ontwikkeling van de schuldpositie wijzigt op basis van het actualiseren van het MIP en de staat van investeringen. Op basis hiervan zien we de volgende ontwikkeling.

Grafiek 2.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Voor de berekening van de netto schuldquote wordt het saldo van alle schulden (lang en kort) en overlopende passiva verminderd met het saldo van alle uitgezette middelen, liquide middelen en overlopende activa. De uitkomst wordt gedeeld door de totale baten om te komen tot de netto schuldquote.

De netto schuldquote bestaat voor een deel uit leningen die wij weer doorlenen aan onder andere woningbouwverenigingen. Daarnaast spelen investeringsuitgaven een rol in de ontwikkeling van deze quote.

Vanuit de VNG⁴ zijn normeringen genoemd, waarbij is aangegeven dat een quote > 130% aangeeft dat er een minder gezonde financiële situatie is. Eén en ander is echter sterk afhankelijk van de lokale situatie, de mogelijkheid om af te lossen, de spreiding van de leningenportefeuille etc.

Liquiditeitspositie

De liquiditeitspositie van een gemeente gaat over de kasstromen, ofwel de daadwerkelijke uitgaven en inkomsten. De methodiek van kasstromen is anders dan die van het baten-lastenstelsel, waarbij kosten en opbrengsten met elkaar worden vergeleken. Zo zijn bijvoorbeeld afschrijvingskosten wel een last voor de exploitatie, maar geen uitgave aangezien ze niet via de bank worden betaald. De investering is reeds eerder betaald.

Het saldo van de kasstroom van de exploitatie is in de regel positief. Dat betekent dat er meer inkomende geldstromen zijn dan uitgaande geldstromen. Het verschil wordt grotendeels veroorzaakt door o.a. de afschrijvingskosten en de stortingen in en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen.

Het positieve saldo van de kasstroom wordt vervolgens gebruikt om rente en aflossing van opgenomen geldleningen te betalen. Vervolgens moeten ook de geplande investeringen worden betaald. Wat resteert, is het financieringsresultaat per jaar. Dit bepaalt of er aanvullende leningen nodig zijn.

Onderstaand kasstroomoverzicht is opgesteld om de financieringsbehoefte te kunnen bepalen. In dit overzicht zijn de gevolgen van het MIP, de staat van investeringen en het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) verwerkt. De voorgestelde mutaties die volgen uit de 1e bestuursrapportage en de kadernota 2019 zijn nog niet in onderstaande cijfers verwerkt. Na goedkeuring door de raad worden deze verwerkt en opgenomen in de begroting 2019.

Tabel 11.

Kasstroomoverzicht	Bedragen x € 1.000				
	2018	2019	2020	2021	2022
Uitgaven exploitatie	-92.085	-91.276	-89.530	-89.574	-89.547
Inkomsten exploitatie	100.899	105.306	100.524	100.233	99.467
Saldo uitgaven en inkomsten exploitatie	8.814	14.030	10.995	10.658	9.921
Aflossing opgenomen geldleningen	-10.385	-9.520	-9.113	-8.522	-6.332
Rente opgenomen geldleningen	-3.443	-3.128	-2.854	-2.588	-2.333
Aflossing uitgezette geldleningen	594	415	432	4.271	380
Saldo kasstromen na rente en aflossing	-4.420	1.797	-541	3.820	1.635
Investeringen	-15.041	-13.159	-9.546	-9.284	-6.810
Financieringsresultaat	-19.461	-11.362	-10.087	-5.465	-5.174
Financiering per 1-1-2018	-5.612				
Totaal financieringsbehoefte (cumulatief)	-25.073	-36.435	-46.522	-51.986	-57.161

In bovenstaande tabel is te zien dat het financieringsresultaat zich over de jaren 2018 tot en met 2022 positief ontwikkelt. Het investeringsvolume laat een afname zien.

In het raadsprogramma zijn richtingen opgenomen om de schuld terug te brengen. Deze richtingen moeten nog nader worden uitgewerkt in concrete voorstellen.

4.2. Rentevisie

Onze visie op de rente is als volgt:

- Op het moment dat er aanvullende financieringsmiddelen nodig zijn, maken we op basis van de dan geldende rentetarieven en renteverwachtingen een keuze voor kortlopend geld (leningen met een looptijd korter dan een jaar) of langlopende leningen. Hierbij houden we rekening met de geldende voorschriften (kasgeldlimiet en renterisiconorm). Bij de huidige rentestanden is het voordelig om kort te financieren: kortlopende leningen kunnen tegen een lager rentepercentage worden aangetrokken dan langlopende leningen.
- Voor kortlopende leningen gaan we in 2019 uit van een rentepercentage van 0,17%. Als basis 0,15% (stand BNG april 2018) plus een opslag voor een verwachte jaarlijkse rentestijging van 0,02%.
- Voor de langlopende leningen gaan we in 2019 uit van de gemiddelde rente van 1,7%. Als basis 1,5% (stand BNG april 2018 voor een 20 jaars lening) plus een opslag voor een verwachte jaarlijkse rentestijging van 0,2%.

5. Bijlagen

Bijlage 1

Technische kaders voor de meerjarenbegroting 2019 – 2022

5.1.1. Algemeen

- Uitgangspunt is een structureel sluitende begroting;
 - Structurele lasten worden gedekt door structurele baten;
 - Voor de bepaling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt in de begroting uitgegaan van de meicirculaire 2018;
 - De meerjarenraming is gebaseerd op constante lonen en prijzen;
▪ Omslagrente	grondexploitaties	2,09%
	overige investeringen	1,90%
▪ Stelpost onvoorzien (bedrag per inwoner)		€ 2,50
▪ Aantal inwoners op 1 januari 2018 ⁴		49.314
▪ Inflatiecorrectie op basis van HICP 2018 ⁵		1,25%
- Bedragen voorzien van een plusteken (+) zijn voordelen (V), bedragen voorzien van een minteken (-) zijn nadelen (N).

5.1.2. Budgetaanpassingen/Inflatiecorrectie

▪ Onroerende Zaak Belastingen	1,25%
▪ Toeristenbelasting	1,25%
▪ Forensenbelasting	1,25%
▪ Hondenbelasting	1,25%
▪ Precariobelasting ⁶	0,00%
▪ Marktgelden ⁷	1,25%
▪ Begraafrechten ⁷	1,25%
▪ Leges ⁷	1,25%
▪ Rente Kortlopende leningen	0,17%
▪ Rente Langlopende leningen	1,70%
▪ Rioolrecht ⁸	100% kostendekkendheid
▪ Afvalstoffenheffing ⁸	100% kostendekkendheid

5.1.3. Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing

De egalisatievoorziening is ruim € 700.000 en ligt daarmee boven het door u vastgestelde maximum van € 401.800 (10% van de baten in 2015).

⁴ CBS-opgave van het aantal inwoners op 1 januari 2018.

⁵ We hanteren de HICP met als peildatum 1-2-2018.

De HICP is de geharmoniseerde index voor consumentenprijzen. Deze vertegenwoordigt een voor de Eurozone representatief “mandje” van goederen en diensten. zie <http://nl.inflation.eu/inflatiecijfers/nederland/historische-inflatie/hicp-inflatie-nederland-2018.aspx>

⁶ Conform rechtspraak is de precario gemaximeerd op het prijspeil 2016.

⁷ Uitgangspunt voor de tarieven is 100% kostendeckendheid. Voor een aantal specifieke tarieven is hier bewust van afgeweken.

⁸ Uitgangspunt is 100% kostendekkendheid. Conform raadsprogramma proberen we de kosten waar mogelijk omlaag te brengen.

We stellen u voor om het saldo in stand te houden met het oog op de ontwikkelingen rondom plastic, metalen verpakkingen en drankpakken (PMD).

In de begroting 2018 bent u geïnformeerd over het verpakkingsdossier waarin de afspraken over verantwoordelijkheden en vergoedingen voor onder andere PMD geregeld worden. Op het moment van opstellen van de kadernota 2019 is er nog geen voortgang te melden op dit onderwerp. De verwachting is dat de inkomsten voor PMD omlaag gaan en de verwerkingskosten stijgen. Het gaat om een totaal bedrag van naar verwachting ca. € 250.000. De PMD is een onderdeel van de afvalstoffenheffing. Wanneer de kosten stijgen, ontstaat er door het gesloten circuit van de afvalstoffenheffing, een direct effect op de tarieven.

Om dit risico op te kunnen vangen is het voorstel om het huidige saldo van de voorziening in stand te laten. Dit biedt ons de mogelijkheid om tarieven geleidelijk te laten meebewegen met de ontwikkelingen op dit dossier.

Op het moment dat er meer duidelijkheid is op dit dossier, komen we met een voorstel richting de raad.

Bijlage 2

Demografische ontwikkeling

Hieronder treft u een overzicht van de demografische opbouw in onze gemeente in 2016. Gegevens over het jaar 2017 zijn op dit moment nog niet bekend. Wel weten we dat de gemeente op 1-1-2018 in totaal 49.314 inwoners telde. In de begroting 2019 zullen we de tabel actualiseren naar de dan bekende stand.

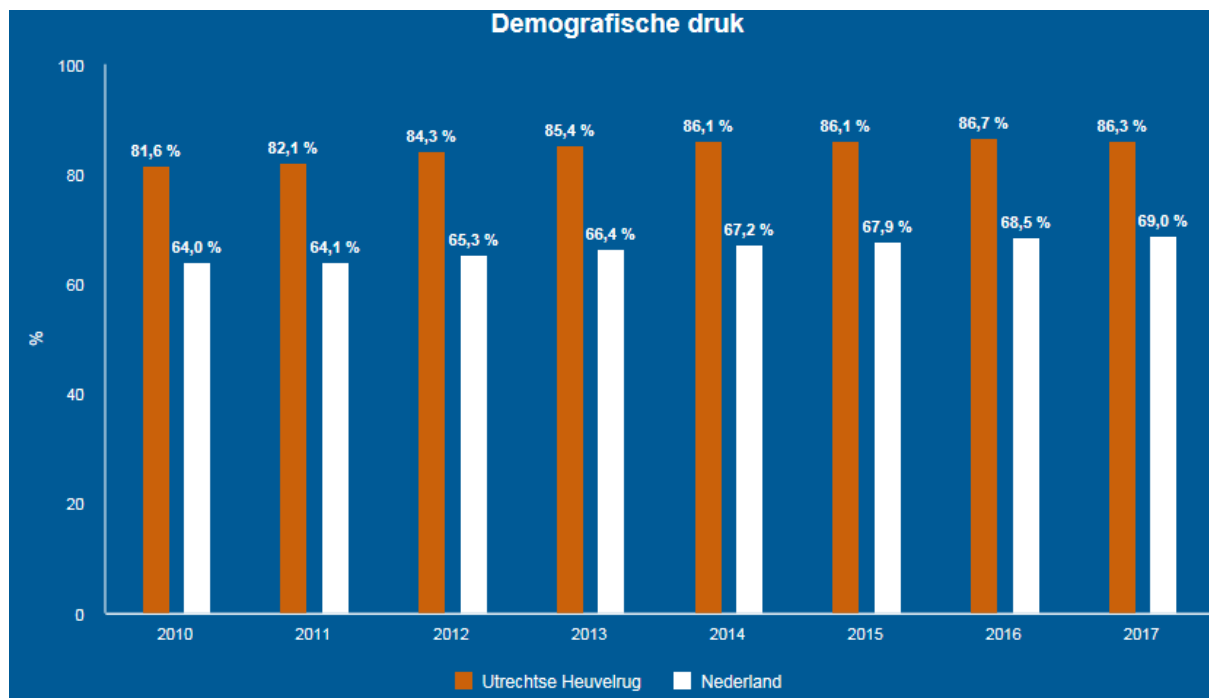
De informatie is afkomstig van de website Staat van Utrecht, <http://staatvanutrecht.nl/> met als gegevensbron het Centraal Bureau van de Statistiek.

Demografische gegevens Utrechtse Heuvelrug	2015	2016	2040
Aantal inwoners totaal	48.183	48.506	
% inwoners van de provincie	3,8%	3,8%	
Prognose totale bevolking 2040			52.600
Prognose totaal aantal huishoudens in 2040			24.400
0 - 5 jarigen	1.993	2.139	
6 - 10 jarigen	2.630	2.579	
11 - 15 jarigen	3.235	3.120	
16 - 20 jarigen	3.162	3.280	
21 - 25 jarigen	2.263	2.199	
26 - 30 jarigen	1.867	1.847	
31 - 35 jarigen	1.806	1.902	
36 - 40 jarigen	2.147	2.262	
41 - 45 jarigen	3.325	3.096	
46 - 50 jarigen	3.902	3.924	
51 - 55 jarigen	3.950	4.024	
56 - 60 jarigen	3.489	3.598	
61 - 65 jarigen	3.144	3.124	
66 - 70 jarigen	3.337	3.416	
71 - 75 jarigen	2.570	2.559	
75+ jarigen	5.363	5.437	
Aantal huishoudens	21.001	21.148	
Aantal eenpersoonshuishoudens	7.377	7.458	
Aantal eenouderhuishoudens	1.182	1.180	
Aantal meerpersoonshuishoudens zonder kinderen	6.770	6.771	
Aantal meerpersoonshuishoudens met kinderen	6.854	6.919	
Aantal overige meerpersoonshuishoudens	75	67	
Aantal inwoners vestigend uit andere gemeente	3.075		
Aantal inwoners vertrekkend uit gemeente	3.385		
Totaal aantal Woningen	21.216		
% koopwoningen	61,6%		
% hoogopgeleid beroepsbevolking	35,3%		
% middelbaar opgeleid beroepsbevolking	38,2%		
% laagopgeleid beroepsbevolking	29,4%		
% werkloosheid	5,3%	4,5%	

Hieronder treft u een grafisch beeld van ontwikkeling van de demografische druk in onze gemeente ten opzichte van het gemiddelde in Nederland. De demografische druk is de som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Dit cijfer geeft inzicht in de verhouding van het niet- werkende deel van de bevolking tot het werkende deel van de bevolking⁹.

Uit de grafiek is op te maken dat de demografische druk in onze gemeente hoger is dan het gemiddelde in Nederland.

⁹ Definitie: <https://www.ensie.nl/cbs/demografische-druk>

Bijlage 3 Meerjaren Investeringsprogramma (MIP)

In deze bijlage zijn de voorgenomen investeringen opgenomen. Het zijn de investeringen die nog niet zijn gestart.

Programma / product / omschrijving	2019	2020	2021	2022
Programma 7 - Onderwijs(huisvesting), jeugdbeleid en kinderopvang				
<u>Product Onderwijshuisvesting</u>				
De Ladder - Nieuwbouw	948.970	632.646		
De Ladder - Duurzaamheid	69.729	46.486		
De Meent - Nieuwbouw	910.731	607.154		
De Meent - Duurzaamheid	66.919	44.613		
Dolfijn Noord - Renovatie - Uitvoering	745.946	497.297		
Dolfijn Noord - Renovatie - Gymzaal	376.009	250.673		
Dolfijn Noord - Renovatie - Duurzaamheid	80.229	53.486		
De Kring Sparrenlaan - Renovatie - Voorbereiding		99.487		
De Kring Sparrenlaan - Renovatie - Lesgebouw			686.464	457.642
De Kring Sparrenlaan - Renovatie - Duurzaamheid			50.440	33.627
ABBS De Vuurvogel- Renovatie - Voorbereiding				148.338
ABBS De Vuurvogel- Renovatie - Uitvoering				
ABBS De Vuurvogel- Renovatie - Duurzaamheid				
Totaal programma 7	3.198.533	2.231.842	736.904	639.607
Programma 9 - Sport (accommodaties), kunst en cultuur				
<u>Product Sport</u>				
Lichtmasten 2018-2019	96.000			
Lichtmasten 2020-2021		132.000	12.000	
Armatuuren LED inclusief bekabeling 2018-2019	352.000	-55.800		
Armatuuren LED inclusief bekabeling 2020-2021		440.000	56.000	-83.400
Vervangen kunstgras hockey zand 2019	31.000			
Vervangen kunstgras hockey semiwater 2021			306.000	-145.000
Vervangen kunstgras korfbal 2021			65.000	
Vervangen sporttechnische laag voetbal 2021			92.000	
Vervangen sporttechnische laag hockey 2021			69.000	
Vervangen sporttechnische laag korfbal 2021			18.000	
Revitalisatie (levensverlengend GO) 2019	13.000			
Revitalisatie (levensverlengend GO) 2020		41.000		
Revitalisatie (levensverlengend GO) 2021			29.000	
Revitalisatie (levensverlengend GO) 2022				28.000
Toplaagrenovatie natuurgras 2019	345.000			
Toplaagrenovatie natuurgras 2020		25.000		
Toplaagrenovatie natuurgras 2021			42.000	
Toplaagrenovatie natuurgras 2022				58.000
Vervanging tractor New Holland	47.500			
Vervanging oplegger schamelwagen	13.000			
Vervanging Amazone verticuteermachine		30.000		
Vervanging oplegger auto-ambulance			13.000	
Totaal programma 9	897.500	612.200	702.000	-142.400

Programma / product / omschrijving	2019	2020	2021	2022
Programma 10 - Verkeer en vervoer				
<u>Product Verkeer</u>				
Integrale re constructie N-wegen Dorpsstraat Doorn Voorbereiding	25.000	25.000		
Verbinding groene entree en oude dorp Amerongen		50.000		
Integrale re constructie N-wegen Dorpsstraat Doorn Uitvoering			500.000	-250.000
Fietsveiligheid in het buitengebied verbeteren Uitvoering	506.000	862.000	862.000	
Oversteekplaatsen Arnhemse Bovenweg	356.000			
Opwaarderen fietspaden - Veenseweg Uitvoering	750.000	-375.000		
Schoolomgevingen 2019	26.000			
Veiligheid en leefbaarheid buitengebied verbeteren 2019	82.000			
Fietsparkeren verbeteren 2019	20.000			
Schoolomgevingen 2020		26.000		
Veiligheid en leefbaarheid buitengebied verbeteren 2020		82.000		
Fietsparkeren verbeteren 2020		20.000		
Recreatieve verbinding Wijk - Amerongen Uitvoering		100.000	50.000	1.000.000
Schoolomgevingen 2021			26.000	
Veiligheid en leefbaarheid buitengebied verbeteren 2021			82.000	
Fietsparkeren verbeteren 2021			20.000	
Fietsveiligheid in het buitengebied verbeteren Uitvoering				356.000
Uitvoering GVVP 2022				1.144.000
Totaal programma 10	1.765.000	790.000	1.540.000	2.250.000

Programma / product / omschrijving	2019	2020	2021	2022
Programma 11 - Beheer Openbare Ruimte				
<u>Product wegen</u>				
Renovatie asfaltwegen 2019	300.000			
Verkeerskundige herinrichtingen 2019	65.000			
Renovatie elementverharding 2019	200.000			
Renovatie asfaltwegen 2020		300.000		
Verkeerskundige herinrichtingen 2020		65.000		
Renovatie elementverharding 2020		200.000		
Renovatie asfaltwegen 2021			300.000	
Verkeerskundige herinrichtingen 2021			65.000	
Renovatie elementverharding 2021			200.000	
Renovatie asfaltwegen 2022				300.000
Verkeerskundige herinrichtingen 2022				65.000
Renovatie elementverharding 2022				200.000
Herinrichting weg ivm riolering Dennenhorst e.o. deel 1 (uitvoering)	361.000	361.000		
Vervanging weg ivm riolering Dennenhorst e.o. deel 1 (nazorg)			100.000	
Herinrichting weg ivm riolering Dennenhorst e.o. deel 2 Driebergen (uitvoering)			206.000	206.000
Vervanging weg ivm riolering Dennenhorst deel 2 e.o. (nazorg)				
Herinrichting weg Heuleweg (uitvoering)	139.000			
Vervanging weg ivm riolering Heuleweg (nazorg)		50.000		
Herinrichting weg Industrieweg (uitvoering)		118.000		
Vervanging weg ivm riolering Julianalaan (nazorg)	50.000			
Herinrichting weg ivm riolering Loolaan				35.000
Renovatie weg Middenlaan e.o. (uitvoering)			315.000	
Vervanging weg ivm riolering Middenlaan e.o. (nazorg)				100.000
Renovatie weg Ted Visserweg/Vinkenbuurt (uitvoering)		405.000		
Renovatie weg Ted Visserweg /Vinkenbuurt (nazorg)				100.000
Renovatie weg ivm riolering Burg. H. van den Boschstraat (uitvoering)				220.000
Renovatie weg Burg. H. van den Boschstraat (nazorg)				
Renovatie weg ivm riolering Imminkstraat (uitvoering)		158.000		
Renovatie weg Dorpsstraat (voorbereiding)	75.000	75.000		
Herinrichting weg ivm riolering Dorpsstraat (uitvoering)			480.000	
Herinrichting weg ivm riolering Dorpsstraat Oost, Vitanova			245.000	
Renovatie weg Dorpsstraat (nazorg)				100.000
Herinrichting weg ivm riolering Cordesstraat (uitvoering)			110.000	
Totaal wegen	1.190.000	1.732.000	2.021.000	1.326.000

Programma / product / omschrijving	2019	2020	2021	2022
<u>Riolering</u>				
Vervanging riolering Dennenhorst e.o. Driebergen (uitvoering)	1.081.069	1.081.069		
Vervanging riolering Dennenhorst deel 2 (voorbereiding)		150.000		
Vervanging riolering Dennenhorst deel 2 (uitvoering)			618.000	618.000
Vervanging riolering Heuleweg Doorn - Uitvoering	276.100			
Vervanging riolering Industrieweg- Amerongen (uitvoering)		235.000		
Vervanging riolering Loolaan (voorbereiding)				70.000
Vervanging riolering Middenlaan e.o.- uitvoering			944.500	
Vervanging riolering Ted Visserweg en Vinkenbuurt - Uitvoering		810.000		
Vervanging riolering Burg. H. van den Boschstraat (Amerongen) voorbereiding		100.000		
Vervanging riolering Burg. H. van den Boschstraat (Amerongen) uitvoering				440.000
Vervanging riolering Imminkstraat (Amerongen)		315.000		
Vervanging riolering Kon.Wilhelminalaan (Amerongen)		170.000		
Vervanging riolering Schapendrift (Amerongen)		60.000		
Vervanging riolering Dorpsstraat (Doorn)			960.000	
Vervanging riolering Dorpsstraat Vitanova (Doorn)			490.000	
Vervanging riolering Cordesstraat (Driebergen) voorbereiding		50.000		
Vervanging riolering Cordesstraat (Driebergen) uitvoering			220.000	
Vervanging riolering Kleine Loolaan (Driebergen)			147.000	
Vervangen gemalen bouwkundig (GUH)		59.157	119.514	86.848
Vervanging pompen en gemalen (GUH) 2019	150.000			
Vervanging pompen en gemalen (GUH) 2020		150.000		
Vervanging pompen en gemalen (GUH) 2021			150.000	
Vervanging pompen en gemalen (GUH) 2022				150.000
Vervanging afkoppelen verhard oppervlak (GUH)				250.000
Vervanging riolering (GUH) 2022				1.150.000
Versneld afschrijven 2019	-892.026			
Versneld afschrijven 2020		-962.372		
Versneld afschrijven 2021			-811.354	
Versneld afschrijven 2022				-644.055
Totaal riolering	615.143	2.217.854	2.837.660	2.120.793
<u>Product Openbaar groen</u>				
Verduurzamen openbaar groen en bomen 2019	50.000			
Verduurzamen openbaar groen en bomen 2020		50.000		
Verduurzamen openbaar groen en bomen 2021			50.000	
Verduurzamen openbaar groen en bomen 2022				50.000
Vervanging versnippermachine TS250M		30.000		
Totaal Openbaar groen	50.000	80.000	50.000	50.000

Programma / product / omschrijving	2019	2020	2021	2022
<u>Product Reiniging / afval</u>				
Vervanging Heftruck Stihl	0			
Vervanging afvalinzamelingscontainers Driebergen		22.500		
Vervanging Pack roller		28.000		
Vervanging Pers Container		22.500		
Vervanging 15 ondergrondse containers Doorn	210.000			
Vervanging 30 ondergrondse containers GUH		360.000		
Vervanging 25 ondergrondse containers GUH			300.000	
Totaal reiniging/afval	210.000	433.000	300.000	0
<u>Gladheidsbestrijding</u>				
Vervanging veegbezems 3 stuks	19.000			
Relining opslagtank pekelwater			12.000	
Vervanging Strooier Nido Stratos B40-42 VCLN 490				31.500
Vervanging Strooier Nido Stratos B11-24 VCLN 350				29.000
Vervanging Strooier Nido Stratos B40-42 VCLN 490				31.500
Vervanging Sneeuwploug Nido SNK 270				12.500
Vervanging Sneeuwplougen Nido SNK 180 (2 stuks)				16.000
Vervanging zoutmenger				20.000
Vervanging autologic/winterlogic				20.000
Totaal gladheidsbestrijding	19.000	0	12.000	160.500
Totaal programma 11	2.084.143	4.462.854	5.220.660	3.657.293
Programma 14 - Overhead				
<u>Product Buitenruimte</u>				
Vervanging Citroen Berlingo	27.000			
Vervanging M.A.N. Klein	170.000			
Vervanging bedrijfsauto Mitsubischi L200	42.000			
Vervanging Stihl heftruck	28.000			
Vervanging VW Crafter strooiwagen		75.000		
Vervanging VW Crafter piket		80.000		
Vervanging Opel movano			53.000	
Vervanging VW LT				46.000
Vervanging Citroen Nemo				10.000
Totaal Buitenruimte	267.000	155.000	53.000	56.000

Programma / product / omschrijving	2019	2020	2021	2022
<u>Service en secretariaat</u>				
Vervanging beamers 2019	20.000			
Vervanging Scanner normaal 2019	15.000			
Vervanging smartphones 2020		60.000		
Vervanging laptops 2020		20.000		
Vervanging portofoons en piepers BHV		10.000		
Vervanging AED's 2021			12.000	
Vervanging vaste telefoontoestellen 2021			15.000	
Totaal Service en secretariaat	35.000	90.000	27.000	0
<u>Cultuurhuis Pleiade</u>				
Pleiade Beveiligingscamera's				15.000
Totaal Cultuurhuis Pleiade	0	0	0	15.000
<u>ICT vervangingsinvesteringen</u>				
Afspraak systeem/ Klantbegeleidingsysteem			29.000	
Vervanging G-Rooster			12.000	
Vervanging JVS - Jeugd Volg Systeem Leerplicht			14.000	
Vervanging Greenpoint (bomen, wegen, verhardingen, riolen etc)				86.000
Vervanging Kikker riool- en wegbeheer		13.000		
Vervanging RO applicaties bestemmingsplannen (Beheer, Plan, Tekst, View)		54.000		
Vervanging Digitale Deurmat CORV		12.000		
Vervanging I-Controler				22.000
Vervanging Samen@Work				22.000
<u>ICT investeringen nieuw</u>				
Innovatieve gebruikstoepassingen BGT	43.000			
Invoering Basisregistratie Personen (BRP)/ Burgerzakenmodules				43.000
Implementatie Generieke Digitale Infrastructuur	40.000	25.000	15.000	11.000
Totaal ICT	83.000	104.000	70.000	184.000
Totaal programma 14	385.000	349.000	150.000	255.000
TOTAAL INVESTERINGEN	8.330.176	8.445.896	8.349.564	6.659.500

Bijlage 4

Overzicht begrotingswijzigingen en raadsbesluiten na vaststellen begroting 2018

Onderstaand treft u de specificatie aan van de posten 'begrotingswijzigingen en overige raadsbesluiten na vaststellen van de begroting 2018' (tabel 1).

(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)				
Raadsbesluiten na vaststellen begroting 2018	2019	2020	2021	2022
Besluit begroting - financiële deel	-55 N	-26 N	-40 N	-40 N
Zonnepanelen	2 V	2 V	2 V	2 V
2e bestuursrapportage 2017	24 V	24 V	24 V	24 V
Septembecirculaire 2017	90 V	-25 N	-112 N	-112 N
Beukenrode en vuurvogel	-14 N	-14 N	-14 N	-14 N
Decembecirculaire 2017	-164 N	-163 N	-162 N	-162 N
Storting in algemene reserve (saldo begroting 2018-2021)	-914 N	-1.316 N	-1.297 N	-1.297 N
Raadsbesluiten in begrotingswijziging verwerkt	-1.031 N	-1.518 N	-1.598 N	-1.598 N

Overige raadsbesluiten na vaststellen begroting 2018	2019	2020	2021	2022
CBS de Zonheuvel	-21 N	-21 N	-21 N	-21 N
Aanbesteding openbare verlichting 2019	-75 N	-75 N	-75 N	-75 N
Spoedige aanbesteding 5 sportvelden bestaand beleid	-27 N	-22 N	-22 N	-22 N
Terugdraaien besluit storting reserve	914 V	1.316 V	1.297 V	1.297 V
Raadsbesluiten in 1e berap verwerkt	791 V	1.198 V	1.179 V	1.179 V
Aanleg oversteekplaatsen Arnhemse Bovenweg (investering)	0 V	0 V	0 V	-13 N
Sportnota (Rugby en Korfbal)	-23 N	-40 N	-48 N	-38 N
Kadernota 2019 VRU - besluitvorming kadernota 2019	-151 N	-151 N	-151 N	-151 N
Raadsbesluiten in kadernota verwerkt	-174 N	-191 N	-199 N	-202 N
Totaal raadsbesluiten na vaststellen begroting 2018	617 V	1.007 V	980 V	977 V

Bijlage 5

Toelichtingen bij overige ontwikkelingen en wensen (tabel 9)

Ad A) Energietransities

We hebben hier geen bedrag opgenomen. In de RIB “Beantwoording motie Heuvelrug Duurzaam en Klimaatneutraal” van 3 april 2018 zijn bedragen genoemd van € 1.715.000 in 2019 (€ 1.095.000 ‘basis’ en € 620.000 ‘optioneel’) en voor 2020 € 3.180.000. (€ 650.000 ‘basis’ en € 2.530.000 ‘optioneel’). Zie voor volledige inzicht de RIB. In het raadsprogramma is dit onderwerp benoemd en van een bedrag voorzien (€ 650.000 structureel). Daarnaast is de afspraak gemaakt dat een toename van de algemene uitkering van het gemeentefonds voor 50% wordt ingezet voor duurzaamheid. Om te voorkomen dat we in de totaalstelling van deze kadernota bedragen dubbel meenemen, zijn voor dit onderwerp in deze tabel geen bedragen opgenomen.

Ad B) Extra BOA

We verwijzen hier naar het raadsprogramma waar deze ook in is opgenomen. Daarom hebben we het bedrag hier niet nogmaals opgenomen.

Ad C) Visie op Vastgoed (MJOP)

Voor de toelichting verwijzen wij naar het raadsvoorstel ‘Actualisering Visie gemeentelijk Vastgoed’.

Ad D) Invoeringskosten Omgevingswet

Voor de jaren 2018 en 2019 is er budget beschikbaar voor de invoering van deze wet. Het is nog niet duidelijk wat het structurele effect van de Omgevingswet op ons meerjarenperspectief zal hebben.

Ad E) De Twee Marken

De voorbereidingen worden getroffen voor een multifunctioneel centrum in Maarn. De te verwachten kapitaallasten zijn structureel € 350.000. In 2018 vindt hierover besluitvorming plaats. Bij een positief besluit vindt realisatie plaats in 2019 en 2020.

Ad F) Wonen/woonvisie

De werkzaamheden voor het product wonen worden tot en met 2018 gedekt uit het incidentele werkbudget voor de Woonvisie en de reserve Woonkwaliteit. Vanaf 2019 is geen structureel budget beschikbaar voor het onderdeel wonen. Voor de structurele werkzaamheden is € 100.000 nodig, voor de projecten van de nieuwe Woonvisie is ca. € 50.000 nodig.

Ad G) Marinierskazerne

Op 8 maart 2018 heeft de gemeenteraad besloten om het eindconcept ontwikkelingskader Marinierskazerne te beschouwen als concept ontwikkelkader met dien verstande dat er aanvullend onderzoek moet plaatsvinden en dat de participatie wordt voortgezet. De kosten die we hebben opgenomen betreft de gemeentelijke component. Het grootste deel van de kosten komt voor rekening van het Rijksvastgoedbedrijf en de Provincie.

Ad H) Informatievoorziening, functioneel- en gegevensbeheer (o.a. basisreg) en ketensamenwerking

De evaluatie van PBLQ1 heeft ook aandacht voor beheer van onze applicaties en gegevens.

De aanbevelingen zijn:

- ⊗ Inzetten op effectieve inrichting van proces- en informatiedomeinen en een efficiënte ondersteuning van informatievoorziening.
- ⊗ Om een kwaliteitsslag te maken is verruiming van middelen (capaciteit en budget) voor functioneel proces-, applicatie- en gegevensbeheer noodzakelijk.
- ⊗ Kies voor een bundeling en focus op in informatie- / datadomeinen op basis van de Digitale Agenda 2020 (dit een samenbindend element is naar de toekomst).

Uit de benchmark van M&I over het jaar 2016 blijkt dat de gemeente lager scoort op de personeelskosten voor de rollen/ functies van functioneel beheer. Omgerekend is dat ongeveer 2 fte. In euro's ongeveer € 155.000.

De uitbreiding van het functioneel beheer wordt met name ingezet op de domeinen Samenleving, Ruimte (Omgeving) en Ondersteuning (Fundament).

Indien investeringen hierop achterwege blijven heeft dit gevolgen voor een effectieve inrichting van onze processen/ applicaties en daarmee de ondersteuning richting dienstverlening en informatievoorziening. Achterwege blijven van kwaliteitsslag m.b.t. basis- en kernregistraties wat ook weer gevolgen heeft voor de ketensamenwerking en het slagen van audits.

Ad I) Informatieveiligheid (Ensia)

Verdere uitbouw van de digitale dienstverlening (Digitale Agenda 2020) stelt zware eisen aan informatiebeveiliging. Vanuit VNG-Realisatie wordt een aantal stappen gezet. Daarvoor bieden ze ondersteuningsmiddelen aan. Het doel is om de digitale weerbaarheid van de gemeente te verhogen. VNG Realisatie biedt gemeenten een samenhangend pakket aan voorzieningen die collectief verworven worden. Dit scheelt gemeenten in aanbestedingskosten en leidt tot lagere kosten voor gebruik van die voorzieningen. Gemeenten kiezen zelf vanaf welk moment ze welke voorzieningen gebruiken. Ook kan samengewerkt worden op het gebied van kennisuitwisseling van gemeenten.

In de evaluatierapportage van PBLQ is een aantal aanbevelingen genoemd m.b.t. dit onderwerp. De rapportage is bekend.

De inwoner/ ondernemer verwacht op ieder gewenst moment zaken met de overheid te kunnen regelen. Uitsluitend beschikbaarheid van gegevens tijdens kantooruren is daarom niet meer voldoende. Daarom is een adequaat (hoger) niveau van informatiebeveiliging (inclusief continuïteitsbeheer) een randvoorwaarde voor een verdere ontwikkeling van onze dienstverlening

Daar waar nodig nemen we maatregelen (soms in samenwerking met de deelnemende organisaties van de RID) om de onze kwetsbaarheid verkleinen en de kwaliteit verhogen.

Het programma informatieveiligheid wordt in RID verband opgepakt. Daarvoor is sinds eind sinds het 4e kwartaal 2017 een regionale CISO-functie beschikbaar voor de RID-deelnemers. Om alle maatregelen en acties uit te voeren, te werken aan bewustzijn en de naleving te controleren is ook binnen de gemeentelijke organisatie extra capaciteit nodig van 0,5 fte in schaal 10. Ook door de toename van de audits vanuit de Rijksoverheid is steeds meer ondersteuning nodig.

Indien investeringen hierop achterwege blijven wordt niet voldoen aan de wettelijke verplichtingen met gevolgen voor de dienstverlening omdat bijv. DigiD niet meer mag worden gebruikt.

Ad J) Renovatie seminariemuur

Het gaat hier om de renovatie van twee delen van de voormalige seminariemuur in Driebergen. Het lange deel, dat ook deels als de afscheiding van aanliggende woningen dient is in een matige tot slechte staat. Op sommige plaatsen doen zich zelfs gevaarlijke situaties voor. Herstel van deze lange muur is noodzakelijk. Sloop is een alternatief.

Het tweede en kleinere deel van de muur staat in het bos. De staat van dit deel is minder slecht maar vraagt ook om herstel.

Ad K) Veiligheidshuis extra kosten

Vanaf 2019 vindt er voor de bijdrage aan het RIEC, RVS en burgernet een indexering plaats aangezien deze over de afgelopen jaren niet heeft plaatsgevonden (teruggerekend vanaf 2014). Deze prijsindexatie bedraagt 6,7%. Daarnaast is de subsidiepot voor nazorg ex-gedetineerden verbruikt in de afgelopen jaren en wordt vanaf 2019 een bedrag per gemeente gerekend. Tot slot wil men het Veiligheidsinformatiesysteem (VIS) in gebruik gaan nemen. De jaarlijkse vaste kosten worden verdeeld over alle gemeenten binnen Midden Nederland. De bijdrage voor het RIEC en RVS is BTW compensabel.

Voor het Veiligheidshuis regio Utrecht wordt de bijdrage verhoogt van € 0,07 cent per inwoner naar € 0,15 cent per inwoner voor alle gemeenten. Voor Amersfoort en Utrecht gelden hogere bedragen aangezien zij hier het meest gebruik van maken. Met de uitbreiding kan het casusoverleg radicalisering ook worden bediend. De noodzaak van de verhoging is gelegen in de toename van het aantal casusbesprekingen te ondervangen.

Ad L) Monumenten subsidie

Om de subsidieregeling onderhoud gemeentelijke monumenten een vervolg te kunnen geven is structureel budget nodig.

Ad M) Nationaal park Utrechtse Heuvelrug

Hierin werken landgoedeigenaren, natuurorganisaties, provincie Utrecht, gemeenten, terreinbeheerders en belangenorganisaties samen aan bescherming, beheer en ontwikkeling van de natuur en cultuurhistorie op de Utrechtse Heuvelrug.

Het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug heeft het afgelopen jaar onder de vlag "nieuwe stijl" een traject ingezet om de organisatie slagvaardiger te maken en de lusten en lasten beter te verdelen. De raad is hierover bij verschillende gelegenheden geïnformeerd door de voorzitter van het nationaal park. Het traject heeft geresulteerd in een Samenwerkingsagenda. In januari heeft het college een intentieovereenkomst getekend, waarin het aangeeft de Samenwerkingsagenda te zullen ondersteunen en zich te zullen inspannen om de beschreven doelen te bereiken. De financiële consequenties waren op dat moment nog niet uitgekristalliseerd. Inmiddels zijn ze dat wel, althans voor 2019 en 2020. Voor de bijdragen van alle deelnemers is een verdeelsleutel bepaald.

Ad N) Ontwikkeling bibliotheek ZOUT

De bibliotheek heeft vanaf 2011 een bezuiniging van in totaal € 200.000 moeten realiseren. Daar zijn zij niet volledig in geslaagd. In 2017 had de bibliotheek een tekort van bijna € 36.000 dat zij

eenmalig voor eigen rekening hebben genomen. In de gesprekken met de regiodirecteur is duidelijk geworden dat de bibliotheek ook komende jaren een structureel tekort blijft houden van bijna € 38.000. In 2018 heeft de bibliotheek dat nog opgevangen door geen reservering te doen voor de vervanging van de inventarissen, maar voor de lange termijn is dat geen oplossing meer en verwachten we hogere uitgaven van € 38.000 per jaar.

Ad O) Stichting Cultuurhuis Doorn

Op dit moment werken we aan het concernproject Toekomst Cultuurhuis Doorn. Gedachte hierachter is om van het cultuurhuis Doorn een ontmoetingsplek voor alle inwoners van Doorn en omstreken te maken. Onder het motto 'van, voor en door Doorn'. Hier past in dat een onafhankelijke stichting de exploitatie van het cultuurhuis op zich neemt. Dit is in lijn met De Binder in Leersum. We hebben het project nog niet afgerond en zijn nog in de verkennende fase. Toch willen we alvast een bedrag opnemen omdat een nog te vormen stichting Cultuurhuis Doorn kosten zal gaan maken. In lijn met stichting De Binder Bindt willen we hiervoor voor 2019 tot en met 2021 een bedrag opnemen van € 50.000.

Ad P) BAG

De Basisregistratie Adressen en Gebouwen maakt een ontwikkeling mee. Nieuwe wetgeving en het structureel op orde houden van de juiste registraties eisen extra inspanningen.

Ad Q) Bijzondere bijstand

We voorzien in 2018 een tekort op de uitvoering van de bijzondere bijstand, de vergoeding van noodzakelijk geachte onkosten voor inwoners die leven op of onder de armoedegrens. In de raad van 8 maart besloot u bij de evaluatie van het Beleidsplan Ruggensteun en Vangnet de te besteden middelen in te zetten op zwemlessen voor minima en een werkgelegenheidsprojecten, en niet voor het voorziene tekort op de bijzondere bijstand. We ramen het tekort dat we niet kunnen dekken uit de bestaande middelen in 2018 op € 200.000.

Ad R) Preventie en handhaving alcohol en drugsgebruik jeugd

Op 8 februari 2018 stelde u het Preventie en Handhavingsplan Alcohol Drugs en Jeugd 2018-2022 vast. Voor de uitvoering van dit programma is voor de jaren 2018 tot en met 2021 al een basisbedrag van € 10.000 in de begroting aanwezig.

Voor de jaren 2019 tot en met 2021 is jaarlijks een extra bedrag van € 12.500 nodig om dit plan te kunnen realiseren.

Ad S) Capaciteitsuitbreiding milieustraat

Doordat inwoners hun afval steeds meer gescheiden aanbieden bij de milieustraat is er sprake van een toenemend bezoekersaantal. Dit leidt tot de noodzaak van 0,5 fte extra capaciteit op de milieustraat. De kosten bedragen € 35.000 per jaar vanaf 2019. Dit is eerder aangekondigd in het raadsvoorstel Geactualiseerd Uitvoeringsprogramma Afval.

Omdat bij afval sprake is van kostendekkendheid leiden de extra kosten niet tot een effect op het saldo van de begroting, maar mogelijk wel tot een verhoging van de afvalstoffenheffing. Wij verwachten in juni de definitieve begroting van de AVU te ontvangen. Op basis daarvan, en op basis van de doorrekening van onze eigen cijfers, zullen we bij het opmaken van de begroting 2019 komen tot een voorstel voor de tarieven voor de afvalstoffenheffing inclusief de indexatie van het huidige tarief met het HICP.

Ad T) Opgaven vanuit het Interbestuurlijk programma (IBP)

In het Interbestuurlijk programma zijn diverse opgaven opgenomen waar gemeenten invulling aan moeten geven. Er is nog onvoldoende duidelijk welke taken gemeenten moeten uitvoeren.

Daarnaast is er nog geen zicht op de kosten.

Ad U) Structureel effect Sociaal Domein

In februari presenteerden we een eerste analyse van de tekorten in het Sociaal Domein. Tijdens de raadsinformatieavond in juni geven we een update. Daarin verwerken we ook de cijfers over het eerste kwartaal 2018, om een zo goed mogelijke prognose te kunnen geven van de verwachte uitgaven in de komende jaren. U ontvangt voor het zomerreces een raadsinformatiebrief met de uitkomsten van deze analyse. Een harde raming kunnen we niet maken, gelet op de onzekerheid rondom (de termijn van) het effect van de ingezette maatregelen en de onzekerheden over de inkomsten die we van het Rijk ontvangen.